

num cogitaverit. Si homini fatebitur peccatum suum, ne in mortem cadat Angelum prohibetur. Hunc ipsum Angelum stricto gladio severientem in populum suum, desideratis parvo temporis spatio 70000. virorum, David spectaverat (o); & Job impios concitatos in suam necem Angelos exterminatores denunciat (p). Psalmus 34. 5. 6. de persecutoribus suis, ait: *Angelus Domini evertens eos*. Salomon in Proverbiis 17. 11. habet: *Semper jurgia quarit malus; Angelus autem crudelis mittitur contra eum*. Eodem Angelo crudeli, Angelo necis, perimente occisi sunt priores illi Sarae filiae Raguelis coniuges, quos in primo ad thalamum ingressu necabat (q). Hunc deinde Angelum Asmodæum in deserto, Ægypti relegatum vinculis alligavit Angelus Raphael (r); sonat enim Asmodæus, vastator, exterminator. Hæc de Angelis mortis veteris Judæorum sententia.

Manet ea pariter apud Hebræos persuasio; namque assidere credunt ad caput lecti, cum fortè vir aliquis ad obitum decubuerit, Sathanam sive Angelum mortis gladium evaginatum stringentem; è cuius extremitate tres guttæ fellis dependeant (s). Vix eo viso Angelo, ægrotus ingenti horrore correptus os ducit; statimque promptus Sathanas tres lethales guttas immittit, è quibus una miserum extinguit, altera atrum illum colorem affundit, tertia tandem aptam inducit dispositionem, ut statim in pulverem redigatur. Statim ac animam hausto felle æger efflaverit, Angelus malus nihil habet antiquius, quàm ut aqua fortè in ædibus occurrente, lethalem gladium eluat. Hinc virus ab aquis contrahitur, statim proinde, nè cui noceant, in subiectam viam dissipandis. Hæc apud omnes latè Judæos recepta tenentur. Addunt insuper Judæi, canes aspectu ejusdem Angeli mortis horrendum latrare; quare si fortè audiri canes latrantes circa ædes ægroti contigerit, malo id omni vertitur (t).

Docent etiam, hunc exterminatorem Angelum nihil in Judæorum gentem posse (u); cum enim, inquit, pravus Spiritus cum Deo quereretur, frustra se in mundo esse, Ego, respondit, Deus, te creavi, quò potentiam tuam in cæteros homines, solis exceptis è radice Israel gentibus, excerceres. Factum indè, ut principis Mundi nomine donaretur. Eorum tamen confessione scitum est, privilegium illud solis Hebræis manere, quos fortè in regione Israel obire contigerit. Illos enim occidit gadius acutus, & bene limatus; cæteros extra eam regionem maculat gladius *Sammaelis* contractus & obtusus. Manet etiam defunctis secunda alia mors in sepulchro, quò Angelo deducente anima venire cogitur, unà cum corpore iudicium subitura. Ea de causa, inquit, cavet Josephus (x), ne in Ægypto terrâ impurâ, ubi secunda illum mors mansisset, sepeliretur.

Non abluunt ab hisce Judæorum opinionibus Platonici (y), qui in ea fuisse sententia videntur, Angelum illum, quo

adstante, homo, dum viveret, usus est; ejus animam post obitum ad iudicii locum deducere. Hunc Angelum animas è corpore separantem, ac deinde evocantem appellat Tertullianus de Anim. cap. 53. *Evocantem animarum*. At probine an mali Angeli munus est? Mali autem plerique Patres, & Interpretes, adjecto omnium Rabbiorum consensu; neque enim invidiosum munus alii quàm maligni spiritus sustinissent: sed negociosa tamen ea res est. Nemo sanè dubitat, potuisse Deum potentiam & ultionem suam per bonos Angelos administrare exercere. Ita referente Moyse Exod. 17. 4. & 12. 12. 23. legimus Dominum per gædes Ægyptiorum discurrentem omnes majores natu ejusdem gentis interfecisse, quod à verbo Dei, è scabello pedum Domini descendente, executioni mandatum dicit Author Sapientiæ cap. 18. 14. 15. Exhibet autem Verbum illud veluti militem, armis nullâ juncturâ colligatis munitum, qui in mediam regionem saltu descendens, acutumque, & bene limatum gladium, tenens omnia cædibus & sanguine repleverit. Statura autem viri, addit, immanis est adè, ut terram pedibus, cervice nubes teneat. Ita planè exterminatorem Angelum concipiebant, Angelum, inquam, quem ad ultionem de exercitu Sennacherib capientem Dominus miserat.

Cùm Scriptura de cæde exercitus Sennacherib nos instruit, non ita tamen accipienda est, quasi unius mortis genus, sed potius omnia simul, quibus homines subiecti sumus, designet. Sive enim, perimi gentem contigerit peste, morbo, gladio, unus est Angelus mortis, qui gladium suum exeruit. Vel Assyrii in mutuum cædem intempeste noctis horrore severint, sive tonitru, fragore, & concussione spiritus intercluderentur; sive igne cœlitus dilapso, sive fulgure, sive immisissis intimis ulceribus interierint, sive è saxis precipites se dedierint; unus est Angelus mortis varias inferens cædes. Ita omnia Scripturæ loca, ubi de hac re fermo, & variæ ac in speciem repugnantes Commentatorum opiniones conciliantur.

Sola Rabbiorum opinio cum Scriptura minus constare posse nobis videtur. Quodd enim Assyriorum corpora ita in cinerem favillasque redacta sint, ut intactæ vestes manerent; quas deinde vestes colligentes Hebræi, excusso pulvere integram sibi illarum prædam habuerint: id planè laudatis supra Scripturæ testimoniis repugnare arbitror. Ut quid autem prodigia sine necessitate multiplicentur? Non obscurè Isaias ingentem vestium prædam, utpote atro interfectorum cruore foedatam, & vulneribus laceratam nonnisi ignis pabulum futuram prædicit. Nec minùs disertè narrat panicum illum terrorem, quo subito turbati Assyrii cæcis invicem vulneribus sese confecerunt. Tandem fulmen & ignis è Cœlo dilapsus ac tonitrua valent quidem sine externo aliquo vulneris indicio homines perimere; non tamen juxta DD. Hebræorum sententiam in cineres favillasque redigere.

Re-

2. Reg. 24. 16. & 1. Par. 21. 30. P Job 36. 14.

1. Tob. 3. 8.

2. Tob. 8. 3.

5 Buxtorf. Synag. 68. 35. 242. 507.

1. Vide Henric. Bromel. Differt. de Angel. exter. u Ligfoot. Hor. Hebr. in Jo. 12. 31.

3. Gen. 50. 24.

y Plato in Phædone.

Restat insuper aliquid in examen revocandum, quo nempe loco memorabile illud excidium contigerit? Sub ipsis Jerosolymæ mœnibus in obsidione Urbis per Rabfacem, cùm scilicet Assyrii castra haberent in valle Josaphat & Tophet, sive Hinnon, ad Orientem & meridiem Urbis, sanior Judæorum & Interpretum Christianorum pars autumat. Favere videtur Isaias 30. 33. *Preparata est ab heri Tophet, à Rege preparata, profunda, & dilatata*. Ed etiam spectasse creditur Joel 3. 2. 12. *Congregabo omnes gentes, & ducam eas in vallem Josaphat, & disceptabo eam eis ibi super populo meo, & hereditate mea Israel, quos disperferunt in nationibus. Confurgent & ascendant gentes in vallem Josaphat; quia ibi sedabo, ut iudicem omnes gentes in circuitu*. Ferunt insuper, Judæos mane surgentes coronâ cadaverum Assyriorum cincta mœnia spectasse, latroque ad colligenda spolia cucurrisse.

Nobis tamen certa fiat sententia, nec Sennacherib, nec Rabfacem unquam ad obsidendam Jerosolymam successisse. Rabfaees quidem mandatis à Rege oneratus, ejus Urbis deditioem petiturus cum copiis nonnullis venerat; (*) rediit deinde mane alterius diei ad exercitum in Lachis. Comperito tamen, Sennacherib solutâ obsidione ejus Urbis ad tentandam Lebnam transisse, ed ad Regem se contulit. Accidit interim, ut nuncius de Tharaca Rege Chus auxiliares copias ad Hebræos deducere veniret, cui Sennacherib occurren-

* 4. Reg. 18. 17. Misi Rex Assyriorum Tartan & Rabfacs, & Rabfacs cum valida manu Jerusalem.

dum statuit. Priùs tamen misit plenas factu literas ad Ezechiam, reduces se copias Jerosolymam deducturum, Urbem lege vidoris habiturum munitat. Eâ occasione Isaias Regi spondet, nunquam commissurum Sennacherib, ut Jerosolymam obsidione seu vallo cingat, nec hostilem quidem sagittam in illam projiciendam; nunquam recludendas scelestissimo hosti Urbis illius fores, sed verso itinere illum ad propria remeaturum. Eâdem nocte, i. e. tertiâ vel quarta die post reductas copias è Lebna in Tharacam, Angelus Domini descendens ultore gladio 185000. Assyriorum trucidavit (z); qua clade affectus Sennacherib, magnis itineribus Niniem contendit. In via igitur Ægypti, non juxta mœnia Urbis, memorabilis illa clades accidit.

Ambages omnes submovet Isaias 10. 24. 25. *Noli timere populus meus habitator Sion, ab Assur: in virga percussit te, & baculum suum levabit super te in via Ægypti. Adhuc enim paululum modicumque, & consummabitur indignatio, & furor meus super scelus eorum. Et suscitabit super eum Dominus exercituum flagellum, juxta plagam Madian in petra Oreb, & virgam suam super mare, & levabit eam in via Ægypti*. Supra jam animadvertimus, hanc Assyriorum cladem comparari à Propheta cladi à Madianitis acceptæ, quos in mutuum cædem sævisse scimus, clangore 300. buccinarum militum Gedeonis, sicut subito incensarum lampadarum objectu, turbatos (†).

2. Vide 4. Reg. 19. 8. 9. . . . 20. . . . 35.

† Judic. 7. 18.

DISSERTATIO

DE FORMA JESU CHRISTI

Eleganti, nec ne? Ad illud Isaïæ 52. 2. Vidimus eum, & non erat aspectus, neque decor.

Qua Christiani omnes erga SS. Jesu Christi Humanitatem tenemur, observantia, non sine modesta quadam circumspectione sermonem de illa nos habere permittit. Utrumque sanè vidimus, nec parum, sive extra modum aliquid dicatur, æquè in ea re invidiosum haberi; speramus tamen adè nos calamum in officio retenturos, ut nihil extra præscriptas à Religione metas excurrat. Solùm in Christo humanam naturam spectabimus, ejus corpus cum cæteris mortalibus elegantia præstantibus, vel secus, comparabimus; semper tamen illum è vulgari hominum segregaturi, utpote quem Divinæ naturæ dignitas humanæ hypostaticè junctâ privilegio faciat potiorum. Si quòd verò in præsentia obtendere velum

huic Divinæ naturæ videamur, id planè eo consilio præstabitur, quò certiorum obtutum in ejus humanitatem, remoto Divinitatis fulgore, figamus.

Quid sit potissimum venustatem constituens, licet inter varias, distitasque gentes non satis constet; eguè tamen omnibus sapor quidam pulchritudinis sentitur; ut quicumque pulchro censentur aspectu, ii sanè omnibus placeant: quid autem sit quod omnibus in ea re placet, neque ipse scirem, neque, si scirem, facile definirem. Sunt qui ament nigricantem oris colorem, sunt qui fuscum, sunt qui albicantem, sunt tandem qui album. Aliis grandior natus placet, aliis aquilinus, aliis brevior, aliis simus. Oculos alii malunt subnigros, alii nigerrimos. Constat tamen inter omnes, virum proceriori, atque bene constituto corpore, vultu ad majestatem, &